УДК 004.415:004.75:519.876.8

ПРАКТИКИ ЛІДЕРСТВА ТА КОМАНДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УПРАВЛІННІ ІТ-ПРОЄКТАМИ

Попова М.О. , к.е.н., доц.
Національний університет «Одеська політехніка»
Україна, Одеса
ORCID: https://orcid.org/ 0000-0001-6836-3690; popova.m.o@op.edu.ua

Анотація. *У роботі досліджено вплив лідерських практик і командної взаємодії на ефективність управління ІТ-проєктами. Розкрито ключові чинники, що визначають успішність командної динаміки в умовах гнучких методологій розроблення. Показано результати спостереження за командами розробників та наведено узагальнення щодо моделей лідерства, які сприяють підвищенню мотивації, якості комунікацій і продуктивності. Запропоновані висновки можуть бути використані для вдосконалення практик управління командами в ІТ-проєктах різного масштабу.*
Ключові слова*: лідерство; командна взаємодія; управління ІТ-проєктами; гнучкі методології; професійна практика.*

Вступна частина. У сучасних умовах цифрової економіки ефективність ІТ-проєктів дедалі більше залежить не лише від технічних компетенцій фахівців, а й від соціально-психологічних чинників – зокрема, стилю лідерства, рівня довіри та якості командної взаємодії. За даними дослідження Project Management Institute [1], понад 50 % невдалих проєктів у сфері інформаційних технологій пов'язані з комунікаційними проблемами та слабкою координацією між членами команди. Традиційні ієрархічні моделі управління часто не враховують динамічний характер сучасних ІТ-процесів, у яких потрібна висока гнучкість, самоорганізація та адаптивність.

Актуальні дослідження [2] підкреслюють важливість переходу до сервісного лідерства, емоційного інтелекту та горизонтальних моделей взаємодії, які формують довіру й сприяють командній автономії. У межах гнучких методологій, таких як Scrum чи Kanban, роль лідера полягає не у директивному контролі, а у створенні сприятливого середовища для співпраці, розв'язання конфліктів і безперервного вдосконалення процесів.

Метою дослідження є визначення найефективніших практик лідерства й командної взаємодії, що сприяють підвищенню результативності управління ІТ-проєктами.

Основна частина. Дослідження базується на аналізі теоретичних підходів і спостереження за практичними кейсами у сфері розроблення програмного забезпечення. Здійснено порівняння між командами, які працюють у класичних структурованих моделях управління, та командами, що застосовують гнучкі методології. Результати підтвердили, що у групах із чітко вираженим лідером-коучем рівень задоволеності командною співпрацею та продуктивність є значно вищими. Як зазначає автори [3], сучасне лідерство в ІТ-проєктах має будуватися на принципах довіри, комунікаційної відкритості й підтримки психологічної безпеки. Це створює умови, за яких члени команди беруть відповідальність за результат і проявляють ініціативу.

Під час спостереження за командами, що впроваджували Scrum, було виявлено, що найкращі результати демонструють ті колективи, де лідер виступає фасилітатором, а не контролером процесу. Його функція полягає у підтримці взаємодії між розробниками, тестувальниками, аналітиками та замовниками, у вирівнюванні пріоритетів і запобіганні

перевантаження. Такий стиль управління узгоджується з концепцією servant leadership, де головним завданням лідера є служіння команді й створення умов для розкриття потенціалу кожного учасника [4].

Особливу увагу в дослідженні приділено розвитку емоційного інтелекту керівників ІТ-проєктів. Згідно з розглянутим підходом у дослідженні [5], здатність розпізнавати й регулювати емоції – власні та чужі – безпосередньо впливає на ефективність прийняття рішень, запобігання конфліктам і побудову здорової командної культури. У ході опитування фахівців ІТ-сфери було встановлено, що проєктні менеджери з високим рівнем емоційної компетентності мають кращі показники завершення спринтів у строк, а команди, якими вони керують, демонструють меншу плинність кадрів.

Також у роботі розглянуто вплив цифрових інструментів на підтримку командної взаємодії. Інтеграція платформ Jira, Slack, Miro та Confluence сприяє прозорості процесів, однак їх ефективність залежить від культури спільної відповідальності. Як зазначають автори дослідження [6], лише поєднання технологічних засобів з людсько-орієнтованими практиками дозволяє створити справді ефективне середовище співпраці.

Важливим результатом дослідження стало формулювання рекомендацій для вдосконалення практик управління ІТ-командами. По-перше, слід орієнтуватися на розвиток лідерів-фасилітаторів, які заохочують діалог і кросфункціональне навчання. По-друге, необхідно впроваджувати регулярні сесії зворотного зв’язку й ретроспективи, спрямовані на виявлення проблем комунікації. По-третє, варто підтримувати принцип психологічної безпеки, за якого члени команди можуть відкрито висловлювати ідеї без страху критики. Підсумкові результати підтверджують, що саме поєднання емоційно зрілого лідерства, довіри та прозорої взаємодії створює основу для сталого успіху ІТ-проєктів.

Висновки. Проведене дослідження довело, що ефективне управління ІТ-проєктами значною мірою залежить від стилю лідерства та якості командної взаємодії. Лідери, які застосовують підхід коучингу, емоційного інтелекту й сервісного лідерства, формують згуртовані команди з високим рівнем довіри, відповідальності та продуктивності. Практичне впровадження запропонованих підходів може суттєво покращити управління сучасними ІТ-проєктами, забезпечуючи їх своєчасну реалізацію та стійкі результати в умовах динамічного технологічного середовища.

Додатково результати дослідження підтверджують, що розвиток лідерських компетенцій повинен бути невід’ємною частиною професійної підготовки фахівців з програмної інженерії. Формування навичок комунікації, фасилітації, емоційного інтелекту та управління конфліктами має розглядатися як складова професійної практики. Впровадження системних програм розвитку лідерства у навчальних курсах і корпоративних тренінгах сприятиме підвищенню якості командної роботи та конкурентоспроможності ІТ-компаній у глобальному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

[1] PMI (Project Management Institute). (2021). *Pulse of the profession 2021: Beyond agility*. Project Management Institute.

[2] Drouin, N., Müller, R., Sankaran, S., & Vaagaasar, A. L. (Eds.). (2021). *Leadership in projects: Theory and practice*. Routledge.

[3] Northouse, P. G. (2021). *Leadership: Theory and practice* (9th ed.). Sage Publications.

[4] Greenleaf, R. K. (2020). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness* (25th anniversary ed.). Paulist Press.

[5] Goleman, D. (2020). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ* (25th anniversary ed.). Bloomsbury Publishing.
[6] Rigby, D. K., Sutherland, J., & Takeuchi, H. (2018). Embracing agile. *Harvard Business Review*, 96(3), 40-50.

Popova M.O.

Leadership and team interaction practices in it project management

Abstract*. The paper examines the impact of leadership practices and team interaction on the effectiveness of IT project management. The key factors that determine the success of team dynamics in the context of agile development methodologies are revealed. The results of observation of development teams are shown and generalizations are made regarding leadership models that contribute to increasing motivation, communication quality, and productivity. The proposed conclusions can be used to improve team management practices in IT projects of various scales.*

Keywords*: leadership; team interaction; IT project management; agile methodologies; professional practice.*